УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТЫ
УКАЗЫ

Татарстан Республикасында граждан оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмәгә үзгәреш кертү хакында

Граждан оборонасы өлкәсендә федераль законнарга үзгәрешләр кертелү белән бәйле рәвештә **карар бирәм:**

1. Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында граждан оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2008 елның 22 ноябрендәге ПУ-598 номерлы Указы белән (Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 17 октябрендәге ПУ-995 номерлы, 2016 елның 19 гыйнварындагы ПУ-18 номерлы, 2016 елның 4 июнендәге ПУ-502 номерлы һәм 2020 елның 27 гыйнварындагы ПУ-27 номерлы указлары нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) расланган Татарстан Республикасында граждан оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмәгә, түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

а) 2.4 пунктта:

бишенче абзацта «гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгуы турында» сүзләрен «гадәттән тыш хәлләр вакытында» сүзләренә алмаштырырга;

тугызынчы абзацта «гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгуы турында» сүзләрен «гадәттән тыш хәлләр вакытында» сүзләренә алмаштырырга;

б) 3 бүлекне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«3. Граждан оборонасы буенча чаралар

Татарстан Республикасы башкарма хакимият органнары, җирле үзидарә органнары һәм оешмалар федераль законнар белән билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә граждан оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында түбәндәге чараларны планлаштыра һәм тормышка ашыра:

3.1. граждан оборонасы өлкәсендә халыкны әзерләү буенча:

граждан оборонасы һәм табигый, техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклану өлкәсендә халыкны әзерләү буенча бердәм системаның эшләвен норматив-методик тәэмин итүне үстерү;

халыкны граждан оборонасы өлкәсендә өйрәтүне планлаштыру һәм тормышка ашыру;

Татарстан Республикасы граждан оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр укыту-методика үзәген, вазыйфаи затларга һәм граждан оборонасы хезмәткәрләренә өстәмә һөнәри белем бирүнең башка оешмаларын, граждан оборонасы буенча укыту-консультация пунктларын булдыру, җиһазлау, аларның эшчәнлеген һәрьяклап тәэмин итү, шулай ук муниципаль берәмлекләрнең граждан оборонасы курслары эшчәнлеген тәэмин итү;

граждан оборонасы өлкәсендә оешмалар хезмәткәрләрен әзерләү өчен укыту матди-техник база булдыру, аны төзек хәлдә тоту;

граждан оборонасы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау.

3.2. хәрби хәрәкәтләр алып барганда яисә әлеге хәрәкәтләрнең нәтиҗәсе буларак килеп чыккан, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр туу куркынычы турында халыкка хәбәр итү буенча:

халыкка хәбәр бирүнең үзәкләштерелгән системасын булдыру һәм аны даими рәвештә әзерлек хәлендә тоту, яңа буын техник чаралар базасында аны яңартып коруны тормышка ашыру;

I һәм II куркынычлылык классындагы җитештерү объектларын, аларда булган һәлакәтләр нәтиҗәләре әлеге объектлар урнашкан территорияләр чигеннән тышта зыян китерү факторы йогынты ясый ала торган зоналарда яшәүче һәм хуҗалык эшчәнлеге алып баручы кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерергә мөмкин аеруча көчле радиация куркынычы һәм атом-төш куркынычы булган җитештерүләрне һәм объектларны, гадәттән тыш югары дәрәҗәдә куркынычлы гидротехник корылмаларны һәм югары дәрәҗәдә куркынычлы гидротехник корылмаларны эксплуатацияләүче оешмаларда хәбәр итүнең локаль системаларын булдыру һәм аларны әзерлек хәлендә тоту;

кешеләр күпләп була торган урыннарда халыкка хәбәр итүнең һәм мәгълүмат тапшыруның махсуслаштырылган техник чараларын урнаштыру;

Россия Федерациясе бердәм электр элемтәсе челтәреннән, радио-челтәрләреннән һәм чараларыннан, чыбыклы элемтә һәм телевидение аша, шулай ук мәгълүмат тапшыруның башка техник чараларыннан комплекслы файдалану;

граждан оборонасы өлкәсендә мәгълүмат җыю һәм алмашу.

3.3. халыкны, матди һәм мәдәни хәзинәләрне куркыныч янамый торган районнарга эвакуацияләү буенча:

эвакуацияне планлаштыру, әзерләү һәм уздыруны оештыру;

куркыныч янамый торган районнарны эвакуацияләнергә тиешле кешеләрне, матди һәм мәдәни хәзинәләрне урнаштыру өчен әзерләү;

эвакуация уздыра торган органнар булдыру һәм аларның эшчәнлеген оештыру, шулай ук аларның шәхси составын әзерләү.

3.4. халыкны шәхси һәм күмәк саклану чаралары белән тәэмин итү буенча:

граждан оборонасы саклану корылмаларын һәм аларның техник системаларын төзү, саклау, аларны билгеләнеше буенча даими файдалануга әзерлек хәлендә тоту һәм аларга техник хезмәт күрсәтү;

тыныч вакытта һәм граждан оборонасын тыныч вакыттан сугыш вакытына күчерүгә әзерлек вакытында һәм күчерү барышында казып эшләнгән биналарны һәм җир асты киңлекләренең башка корылмаларын халыкка яшеренү өчен яраклаштыру;

граждан оборонасының тиз арада төзелә торган, эчке җиһазлары гади саклану корылмаларын һәм гади типтагы яшеренү урыннарын тыныч вакытта әзерләү һәм граждан оборонасын тыныч вакыттан сугыш вакытына күчергәндә төзү;

халыкның граждан оборонасы саклану корылмаларында, казып эшләнгән биналарда һәм җир асты киңлекләренең башка корылмаларында яшеренүен тәэмин итү;

шәхси саклану чараларын туплау, саклау, яңарту һәм билгеләнеше буенча файдалану;

билгеләнгән вакытларда халыкка шәхси саклану чаралары бирүне һәм күмәк саклану чараларын тапшыруны тәэмин итү;

тыныч вакытта һәм сугыш вакытында куркыныч килеп туганда, граждан оборонасы саклану корылмаларын һәм граждан оборонасы һәм халыкны саклау буенча планлаштырыла торган чараларны да кертеп, тыныч вакытта метрополитенны халыкка яшеренү өчен җайлаштыру.

3.5. яктылыкны маскировкалау һәм маскировкалауның башка төрләре буенча:

маскировкаланырга тиешле объектлар исемлеген билгеләү;

граждан оборонасы буенча категорияләргә кертелгән оешмаларны комплекслы маскировкалау планнарын эшләү;

яктылыкны маскировкалау һәм маскировкалауның башка төрләре буенча чаралар уздыруны кирәк булган матди-техник чаралар запасларын билгеләнеше буенча файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;

граждан оборонасы буенча билгеләнгән тәртиптә тиешле категорияләргә кертелгән оешмаларның җитәрлек дәрәҗәдә маскировкаланмаган булуын бетерү буенча инженер-техник чараларны уздыру.

3.6. хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәләре буларак, шулай ук табигый һәм техноген характердагы һәм террорлык актлары нәтиҗәсендә килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәсендә халыкка куркыныч янаган очракта һәлакәттән коткару эшләре уздыру буенча:

граждан оборонасының тиешле көчләрен һәм чараларын, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм аларның нәтиҗәләрен бетерүнең бердәм дәүләт системасын булдыру, аларны коралландыру һәм әзерләү, шулай ук аларның гамәлләрен планлаштыру;

һәлакәт-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне һәрьяклап тәэмин итү өчен матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар булдыру һәм аларны билгеләнеше буенча файдалануга даими әзерлек хәлендә тоту;

һәлакәт-коткару һәм башка кичектергесез эшләр уздыруның заманча технологияләрен һәм техник чараларын эшләү;

гражданоборонасы көчләренең Россия Федерациясе Кораллы Көчләре, башка гаскәрләр, хәрби формированиеләр һәм органнар, шулай ук сугыш чорында төзелә торган махсус формированиеләр белән хезмәттәшлеген оештыру;

граждан оборонасы өлкәсендә бурычларны хәл итүгә җәлеп ителә торган штаттан тыш һәлакәт-коткару формированиеләре, граждан оборонасы буенча чараларны үтәүне тәэмин итүче штаттан тыш формированиеләр реестрын исәпкә алу һәм реестрларны алып бару.

3.7. хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәсендә зыян күргән кешеләргә беренче чиратта, шул исәптән, башлангыч медицина ярдәме күрсәтүне, аларны ашыгыч рәвештә торак белән һәм башка кирәкле чаралар күрүне дә кертеп, тәэмин итү буенча:

халыкның тормышын тәэмин итүнең төп төрләрен планлаштыру һәм оештыру;

матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын билгеләнеше буенча тәэмин итүне булдыру һәм даими әзерлек хәлендә тоту;

халыкны азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар белән нормалар буенча тәэмин итү;

халыкка коммуналь-көнкүреш һәм башка хезмәтләр күрсәтү;

хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәсендә зыян күргән кешеләр арасында санитария-гигиена һәм эпидемиягә каршы чаралар уздыру;

зыян күргән кешеләрне дәвалау учреждениеләренә эвакуацияләү;

тораксыз калган кешеләрнең санын билгеләү;

торак фондының сакланып калган өлешен инвентарьлаштыру һәм зарарланган өлешенең торышын бәяләү, зыян күргән халыкны урнаштыру өчен алардан файдалану мөмкинлекләрен билгеләү, зыян күргән кешеләрне ял йортларында, пансионатларда һәм башка савыктыру учреждениеләрендә, вакытлы торакларда (җыелмалы йортларда, палаткаларда, землянкаларда һ.б.ш.) урнаштыру, шулай ук аларны сакланып калган торак фонды биналарына урнаштыру;

халыкка мәгълүмати-психологик ярдәм күрсәтү.

3.8. хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәсендә килеп чыккан янгыннарга каршы көрәш буенча:

граждан оборонасы өлкәсендә янгыннарга каршы көрәшү өчен кирәкле көчләрне туплау, аларны коралландыру һәм әзерләү;

сугыш вакытында һәлакәт-коткару һәм башка кичектергесез эшләр уздыру районнарында янгыннарны сүндерүне оештыру;

сугыш вакытында билгеләнгән тәртиптә граждан оборонасы буенча төрле категорияләргә кертелгән объектларда янгыннарны сүндерүне оештыру.

3.9. Радиактив, химик, биологик һәм башка төрле зарарлануга дучар булган районнарны ачыклау һәм билгеләү буенча:

Татарстан Республикасы территориясендә радиацион, химик, биологик хәлне күзәтү һәм контрольдә тоту функциясен башкаручы гамәлдә булган махсус учреждениеләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм оешмалар бүлекчәләре һәм хезмәтләре – граждан оборонасы һәм халыкны саклауның күзәтү һәм лаборатор контроль челтәрен булдыру һәм аның әзерлеген тәэмин итү;

радиоактив матдәләр белән зарарланган (пычранган) территорияләрдә радиациядән саклану режимнарын кертү;

радиацион, химик, биологик хәлне, шул исәптән азык-төлекнең һәм әйләнә-тирә мохит объектларының радиоактив, химик һәм биологик матдәләр белән зарарлану (пычрану) дәрәҗәсен мониторинглау ысулларын һәм техник чараларын камилләштерү;

3.10. халыкны санитар эшкәртү, биналарга һәм корылмаларга дезинфекция ясау, техникага һәм территорияләргә махсус эшкәртү уздыру:

дезактивацияләү, газсызландыру матдәләре һәм эремәләре запасларын алдан ук хәстәрләү;

халыкны санитар эшкәртүне, биналарга һәм корылмаларга дезинфекция ясауны, техниканы һәм территорияләрне махсус эшкәртүне уздыру өчен көчләр булдыру һәм аларны коралландыру, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерлекле итү;

халыкны санитар эшкәртү, биналар һәм корылмаларны дезинфекцияләү, техника һәм территорияләрне махсус эшкәртү буенча чаралар уздыруны планлаштыру һәм оештыру.

3.11. хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында зыян күргән районнарда тәртипне торгызу һәм саклау:

иҗтимагый тәртипне саклау көчләрен булдыру һәм коралландыру, аларны гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерлекле итү;

иҗтимагый тәртипне торгызу һәм саклау, гражданнар оборонасы көчләренең хәрәкәт итүе һәм халыкны эвакуацияләү маршрутларында юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итү;

Россия Федерациясе милли гвардиясе гаскәрләре тарафыннан мәҗбүри сакланырга тиешле объектларны, юридик һәм физик затларның (тиешле шартнамәләр нигезендә) мөлкәтен саклауны көчәйтү, иясез калган мөлкәтне саклау буенча чаралар күрү.

3.12. сугыш чорында иң кирәкле коммуналь хезмәтләрнең эшчәнлеген ашыгыч рәвештә торгызу мәсьәләләре буенча:

сугыш чоры шартларында коммуналь хезмәтләрнең эшкә әзерлеген тәэмин итү, аларның эшчәнлек планнарын эшләү;

газ, электр энергиясе һәм су белән тәэмин итүнең зыян күргән системаларын төзекләндерү өчен җайланмалар һәм запас частьләр запасларын булдыру;

суны чистарту, тозсызландыру һәм аны ташу өчен мобиль чаралар резервын булдыру һәм әзерләү;

суүткәргеч станцияләрдә реагентларның, реактивларның, консервантларның һәм дезинфекция ясау чараларының кирәк кадәр запасларын булдыру;

халыкны коммуналь тәэмин итүне оештыру өчен резервуарлар һәм савытлар, җыела-сүтелә торган торбаүткәргечләр, күчмә резерв һәм автоном электр энергиясе чыганаклары, җайланмалар һәм техник чаралар запасларын булдыру.

3.13. сугыш вакытында мәетләрне ашыгыч җирләү буенча:

киләчәктә җирләү өчен кулланылу ихтималы булган урыннарны тыныч вакытта алдан ук билгеләп кую;

мәетләрне җирләү буенча, шул исәптән махсуслаштырылган ритуаль оешмалар базасында җирләү буенча да, гамәлләр кылуны тәэмин итү өчен гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын булдыру, әзерләү һәм тәэмин итү;

законнарда билгеләнгән кагыйдәләрне үтәп, мәетләрне тану, исәпкә алу һәм җирләү эшләрен оештыру;

санитария-эпидемиология күзәтчелеген оештыру.

3.14. хәрби низаглар вакытында яисә бу низаглар нәтиҗәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында халыкның исән калуы өчен кирәкле оешмаларның тотрыклы эшләвен тәэмин итү буенча:

икътисад объектлары эшчәнлегенең тотрыклылыгын арттыру мәсьәләләре буенча комиссияләр төзү һәм тыныч чорда һәм сугыш чорында аларның эшен оештыру;

торак пунктларны, икътисад һәм инфраструктура объектларын, шулай ук житештерү җиһазларын төзелеш нормалары таләпләренә һәм гражданнар оборонасының инженер-техник чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләренә туры китереп рациональ урнаштыру;

газ, электр энергиясе һәм су белән тәэмин итү системалары һәм чыганаклары эшчәнлегенең ышанычлылыгын арттыруга юнәлтелгән чараларны эшләү һәм гамәлгә ашыру;

тыныч чорда һәм сугыш чорында граждан оборонасының инженер-техник чараларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

сугыш вакытында эшен дәвам иткән икътисад объектларында һәлакәт-коткару эшләрен һәм башка кичектергесез эшләрне планлаштыру, әзерләү һәм гамәлгә ашыру;

җитештерү процессын саклау һәм (яисә) торгызу өчен кирәкле матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка шундый чаралар запасын алдан ук булдыру;

иминиятләштерү документлары фондын булдыру;

аларга хәзерге заман зарарлы матдәләре йогынты ясаган очракта җитештерү фондларын саклауның нәтиҗәлелеген арттыру.

3.15. граждан оборонасы көчләренең һәм чараларының даими әзерлеген тәэмин итү мәсьәләләре буенча:

гражданн оборонасы көчләрен булдыру һәм заманча техника һәм җайланмалар белән тәэмин итү;

гражданн оборонасы көчләрен әзерләү, граждан оборонасы буенча күнегүләр һәм өйрәнүләр уздыру;

граждан оборонасы көчләренең гамәлләрен планлаштыру;

һәлакәт-коткару эшләрен һәм башка кичектергесез эшләрне башкару өчен югары нәтиҗәле технологияләрне эшләү;

граждан оборонасы көчләренең һәм чараларының үзара хезмәттәшлеге һәм аларны җәлеп итү тәртибен билгеләү, шулай ук аларның гамәлләрен һәрьяклап тәэмин итү.».

2. Әлеге Указ аңа кул куйган көннән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Президенты **Р.Н. Миңнеханов**

ГОМУМИ БҮЛЕК / ОБЩИЙ ОТДЕЛ — ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТЫ АППАРАТЫ * АППАРАТ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Казан, Кремль
2022 ел, 23 апрель
№ ПУ-297